

SZABÓ TAMÁS

Recenzió Glavanits Judit-Papp Nikolett (szerk.): A fogyasztóvédelem egyes aktuális kérdései: A békés vitarendezés lehetőségei a 21. század technológia-intenzív közegében című művéhez

ABSTRACT

The six discussed studies in this volume provide an umbrella-like summary of the possibilities of consumer protection in Hungary in the 21st century. The studies in the volume comprehensively examine and bring together the aspects and phenomena that place consumer protection in the technology-intensive environment of the 21st century. Each author presents a perspective on the areas discussed, providing an overview of the different institutions, EU or national legislation and practices that characterise consumer protection. This portrayal of consumer protection is novel, innovative and niche. The authors of each study seek to address novel problems and outline possible institutional arrangements by presenting professional arguments for improving the jurisprudence of their subject. While diverse in scope, all the studies in this volume share a common focus on consumer financial protection. The volume progresses from exploring general consumer protection issues to examining the specific aspects of consumer protection related to financial products built on blockchain technology. The volume also includes a study on social media services. In conclusion, the volume reflects the careful expertise of both the authors and the editors. Which contributes to a deeper understanding of the landscape of financial consumer protection.

Keywords: financial consumer protection ■ financial technology
■ Arbitration Board ■ ADR ■ claim enforcement

I. BEVEZETÉS

Mégis miért fontos a vitarendezés ezen, mondhatni (egyelőre) háttérterületével foglalkozni? Az a környezet, amelybe a mű illeszkedik, nem vonultat fel számos olyan tanulmányt vagy monográfiát, amely a pénzügyi fogyasztóvédelemmel foglalkozik. Míg jelen kötet egyik nagy

erénye éppen az, hogy átfogóan vizsgálja a fogyasztóvédelmi aspektusokat a pénzügyi vitákkal, azok (alternatív) rendezésével összefüggésben. Jelen mű a 21. század technológiaintenzív közegét jelöli ki mint kontextust, amelyben az egyes kérdések tárgyalásra kerülnek. Mégis, a címlapon található esernyő egyfajta védelmező értelmezést sugall. Kiemelendő, hogy mindegyik (6) tanulmány a maga témájában nem áll meg Magyarország határainál, hanem a hipotéziseit és kutatási kérdéseit többnyire európai uniós, olykor nemzetközi viszonyokban értelmezi. Minekutána a kötet az Igazságügyi Minisztérium támogatásával valósult meg, fontos jelezni azt, hogy a fogyasztóvédelmi kérdések kifejezetten aktuálisak Magyarország Kormányának felfogásában is.

II. A MŰVEK ISMERTETÉSE

Elsőként Antal Orsolya jegyez tanulmányt a kötetben, A fogyasztói igényérvényesítés elősegítése hazánkban és az Európai Unióban címmel. A fogyasztóvédelem nem feltétlenül játszik meghatározó szerepet a mindennapok során, minden egyes társadalmi réteg, illetve minden egyes állampolgár életében. Ez valahol előny, hiszen a fogyasztói szerződéses, illetve a gazdasági élet hétköznapi (jog) ügyletei ezek alapján mind teljesebben mennek. Azonban az igényérvényesítés lehetséges útjai nem minden esetben épültek be a kollektív társadalmi tudatba. A Szerző vállalkozik arra, hogy bemutassa a fogyasztói igényérvényesítés eszközeit, lehetőségeit, illetve szerveit. Teszi mindezt a magyarországi eszközöket és az ország intézményes kereteit áttekintve, kitérve az Európai Unióban igénybe vehető lehetőségekre. Így tehát elmondható, hogy a Szerző célja az emberek (fogyasztói minőségükben való) tudatosítása, illetve a fogyasztói igényérvényesítési lehetőségek ismertetése. A Szerző kiindulópontja, hogy a fogyasztóvédelmi jog alapvetően egy uniós szinten harmonizált joganyagot jelent. Sarokpontként megjelölöm, amelyet a Szerző is állít, hogy az Európai Unió GDP-jének ötvennégy százalékát adják a fogyasztói kiadások, tehát a fogyasztói érdekek védelme kiemelt fontosságú. Magyarország területén, illetve joganyagában maradvá, a fogyasztói tájékoztatás többnyire a fogyasztóvédelemért felelős minisztérium patronálása alá tartozó Fogyasztóvédelmi Portálon valósul meg. Amennyiben valamely fogyasztóvédelmi normát megsértik, vagy visszásság valósul meg, úgy a fogyasztóvédelmi hatóságnál lehet eljárást kezdeményezni. Kiegészítő lehetőség, hogy a fogyasztó egyedi ügyében a Békéltető Testülethez („BT”) is fordulhat. Valamely eljáráskezdeményező aktus (kérelem, hatóság tudomása stb.) okán fogyasztóvédelmi szempontból vizsgálható az adott vállalkozás piaci magatartása. Azonban fontos különbség, hogy a fogyasztó egyedi ügyét – ha az a fogyasztói hatósághoz került – első körben az átteszi a BT-hez. Megjegyzem, Magyarországon a fogyasztóvédelem a fővárosi és megyei Kormányhivatalok működése által valósul meg elsődlegesen. A megyei, illetve fővárosi Kereskedelmi és Iparkamarák által működtetett független testület a BT, amely a fogyasztó

egyedi ügyét tudja megoldani abban az esetben, ha előzetesen a vállalkozással ezt nem sikerült rendeznie. Előnye az ingyenesség, illetve a költséghatékonyság, mint alternatív vitarendezés.

Unió relevanciájú az Európa Önökért portál, ahol nemcsak a fogyasztóvédelmi jogban lehet tájékozódni, hanem az uniós belüli munkavállalást, utazást, gazdasági tevékenységet vagy egyéb aspektusokat érintő programokról és intézményekről is többet lehet megtudni. Minekutána uniós szinten összehangolt a fogyasztóvédelem, az Európai Fogyasztói Központok Hálózata, amely Magyarországon szintén az Innovációs és Technológiai Minisztérium szervezésében^[1] működik, ez jelent támpontot fogyasztói ügyletek lebonyolításában. A panaszkezelés sikere a vállalkozás együttműködésén múlik, egyebekben – hatósági jogkör hiányában – az Európai Fogyasztói Központok Hálózata nem tud eredményt elérni. Hasonlóan a BT-hez, a határon átnyúló egyedi fogyasztói panaszok kezelésében az Európai Fogyasztói Központok Hálózata nem tud fordulni. Rendkívül hasznos az az áttekintő táblázat, amelyet a Szerző a kötet tizenhetedik oldalán helyezett el, amely összefoglalja a fogyasztói jogviták jogorvoslati lehetőségeit. Az informális vitarendezés keretében a fogyasztóvédelmi ügyben érintett személynek közvetlenül a vállalkozással is lehetséges megoldást keresni. Ha a fogyasztóvédelmi ügy az EU-n túlterjeszkedik, az Online Vitarendezési Platformon („OVP”) keresztül is intézhetik a felek vitás ügyeiket. Ezen a platformon közvetlenül meg is egyezhet a fogyasztó, illetve a vállalkozás, de lehetőség van együttesen is valamely vitarendezési testület segítségét kérni. Előnye a közvetlenség, illetve az egyszerű kommunikáció, így a fogyasztóvédelmi ügyek gyorsabb lebonyolítása. Amennyiben nem fogyasztóvédelmi, hanem pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos vitás ügyről van szó, az Európai Gazdasági Térségben a FIN-NET hálózat érhető el ezen ügyek rendezésére. A Szerző két európai eljárást említ meg, amelyek közül az első a kis értékű követelések (max. 5000 €) európai eljárása, illetve az európai fizetési meghagyás („EU FMH”). Az első eljárás kevéssé a magyar fogyasztókra optimalizált, ugyanis nem érhető el a portálon a formanyomtatvány magyar nyelven, illetve bizonyos polgári és kereskedelmi ügyekben nem vehető igénybe az eljárás. Megjegyzendő, hogy más országokban az FMH kibocsátására nem a közjegyző, hanem a bíróságok jogosultak.

A tanulmány állításai gazdagon alá vannak támasztva forrásokkal, melyek többsége elektronikus úton elérhető, a témából adódóan. A leíró részek nagy hangsúlyt kapnak ugyan, de egyfajta „feltérképező” jelleg miatt a bemutatásuk indokolt.

A kötetben szereplő második tanulmány szerzője Turcsán Tamara, aki A fogyasztói viták békés rendezése – jogszabályi környezet és fejlesztési lehetőségek címmel ismerteti a vonatkozó jogszabályi környezetet, jogesetekkel kiszínezve. A tanulmány a Pénzügyi BT („PBT”) eljárásait és egyebekben a békéltetés mint alternatív vitarendezés szerepét mutatja be. Logikusnak tartom a szerkesz-

[1] Lásd még: COM(2016) 283 final 2016/0148 (COD).

tők tanulmány elhelyezésére vonatkozó elgondolását, hiszen a PBT-ről már az olvasónak tudomása van Antal Orsolya művéből, így az alapként funkcionál a szervezet mélyebb megismeréséhez. A BT a bírósági eljáráson kívüli alternatív vitarendezés terenumába tartozik, és a Szerző az eljárásának részleteibe avatja be az olvasót. A BT eljárását kizárólag fogyasztónak minősülő személy kezdeményezheti, hogy az érintett vállalkozással közvetlenül megkísérelje a vitás ügy rendezését. A Szerző megjelöli azokat az irányelveket, rendeleteket, illetve hazai jogforrásokat, amelyek a BT működéséről szólnak. Általánosságban, a fogyasztói jogvitával összefüggésben hasznos gyakorlati tanács, hogy a BT eljárására vonatkozó kérelemben szükséges elemeket felsorolja a Szerző. Majd végigveszi az eljárás menetét, annak lebonyolítását, illetve azt sem felejtí ki, hogy milyen határozatok hozhatók a BT eljárásának lezárultával. Megjegyzem, hogy a Szerző kiemelte, hogy a BT határozata, illetve ajánlása nem érinti a fogyasztónak azt a jogát, hogy igényét bíróság előtt érvényesítse. Ugyanezt a metodikát alkalmazva, a PBT-re vonatkozó jogszabályokat is tárgyalja a Szerző. A PBT eljárása hasonlóképpen kérelemre indul. Itt is találunk egy-egy hasznos leírást arról, hogy a kérelemnek mit kell tartalmaznia a jogszabály szerint. Ugyanezen logikával a Szerző beavat az eljárás menetébe, az eljárás során hozható határozatoknak a minőségébe, illetve minden másba, amit előzetesen már tárgyalt. Míg az 1. és 2. fejezet inkább véleményem szerint a jogkereső állampolgárnak címezhető, addig a 3. fejezet értékelhető egy jogesetgyűjteményként. Meglátásom szerint azonban az 1. és 2. fejezet sokkalta fontosabb a témát tekintve, így a harmadik rész kissé terjedős e szempontból. A Szerző célja, hogy a jogesetek leírását – azaz a tényállás, a testület ajánlás és a bíróság(ok) döntése – felhasználja a PBT szükségességének és hasznos működésének alátámasztására. A 4. szerkezeti egységet tekintve Szerző összegezi a meglátásait és javaslatokat fogalmaz meg, többnyire a hazai jogalkotó részére, a pénzügyi békéltetést érintő jogszabályok vonatkozásában. Ezen javaslatokat áttekintve az értelmük – és a Szerző célja –, hogy az eljárást egyszerűsítse, időbeliségét csökkentse és költséghatékonyabbá tegye azt. Kiemelendő, hogy a Szerző erősen aláhúzza azon meglátását, hogy a PBT eljárását kötelezővé kellene tenni perindítás előtt a hárommillió forintot nem meghaladó pénzügyi fogyasztói jogvitákban. Ezen javaslat értelmében le lehetne venni az ügyterhet a bíróságokról az ilyen kis tárgyi súlyú fogyasztói jogviták tekintetében.

A kötet harmadik tanulmánya Glavanits Judit tollából származik, *A közvetítés és békéltetés képzési továbbképzési lehetőségek és fejlődési irányok* címmel. A Szerző az alternatív vitarendezés alapfogalmaival kezdi a dogmatikai megalapozást. A tanulmány kiemeli a békéltetést, aminek „alapvető funkciója abban áll hogy a felek az önkéntesség elve alapján felkérnek egy külső független személyt annak érdekében hogy elősegítse a békét és eredményes kommunikációt”. Ugyanis „a közvetítők vagy mediátorok feladata, hogy a közvetítés során pártatlanul lelkiismeretesen legjobb tudásuk szerint közreműködjenek a felek közötti vitát lezáró megállapodás létrehozásában.” Alapvetésként idézi a Szerző Ferenczy Andreát, aki összegyűjtötte azokat az okokat, amelyek az alternatív vitarendezési módo-

kat életre hívták. A fogyasztóvédelmi referens alkalmazásának célja a gazdasági társaságoknál, hogy azok üzletvitelre alkalmas legyen a fogyasztói panaszok csökkentésére, így jó gyakorlatok kialakítására, a jogviták előzetes, békés lezárására. A Fogyasztóvédelemről szóló törvény alapján részletezi a Szerző, hogy az általános ismeretek elsajátítása ötven órában történik, és ezen felül további 20-50 óra képzési időtartam szolgál az ismeretek elmélyítésére. A tanulmány és a kötet egyik nagy értéke a Szerző saját készítésű ábrája, amely részletesen bemutatja a békéltetőkre és a közvetítőkre vonatkozó szakmai-jogszabályi elvárásokat. E táblázat hatására olvasmányosabb, könnyebben érthető lett a tanulmány. A Szerző ábrázolja a mediátorok és BT-i tagok képzési követelményeit, képzésének rendszerét egyetemi szinten. Negatív felhangú, hogy a jogszabály által előírt elsajátítandó készségek jellemzően élettani kommunikációs fókuszúak, kevésbé jogi-jogalkalmazói készségekre fókuszálnak. A mediátorképzések az ország egész területén elérhetőek, több mint tizenhárom hazai egyetem nyújt ily (többnyire) szakirányú továbbképzéseket. A Szerző, kutatása alapján, két intézményt nevesít, ahol fogyasztóvédelmi menedzser és fogyasztóvédelmi szakjogász képzés érhető el. A Szerző, habár tudományos jelleggel mutatja be a fennálló jogszabályi környezetet, illetve társadalmi helyzetet, előszeretettel fogalmazza meg gondolatait vagy véleményét. Pozitívum, hogy ez egyáltalán nem csap át véleménycikké, így emeli a tanulmány színvonalát. A Szerző többször is kiemeli az aránytalanul kevés előírt gyakorlati óraszámot. Rövid jellemzést is olvashatunk a mediátori képzés gyakorlati részének megvalósítására (helyzetgyakorlatok) a 63/2009. IRM rendelet alapján. Érvelésének alátámasztására – miszerint az előírt hatvan óra lehetetlenül kevés a mediátori szakma elsajátítására – gazdag érvrendszer alakít ki, és javaslatokkal is szolgál a jogalkotónak. Javaslatok szerint vagy a mediátori képzés egyetemi alapszakká történő fejlesztésével, vagy jelentősen több gyakorlati idő biztosításával lehetne emelni a képzési minőséget.

Kelemen Roland *A közösségi média platformok tartalomszűrő tevékenységének árnyoldalairól* címmel értekezik, a kötet negyedik tanulmányaként. Habár elsőre nem illeszkedik e tanulmány a fentebb is említett ívbe, kétségtelenül fontos a téma. Nyilvánvaló, hogy életünket teljesen átszövi a közösségi média. Ebből adódóan a Szerzővel egyetérttek, hogy a fake news és a dezinformációs kampányok sikeressége a közösségimédia-platformok szűrési gyakorlatában és üzleti modelljében kellene, hogy kódolva legyen. A Szerző felveti a kérdést, hogy vajon a social media egyáltalán médiának nevezhető-e. Hiszen a közösségi média olyan médiumok összessége, amelyeket a felhasználók töltenek meg tartalommal. A Szerző kifejti a média kritériumrendszerét, majd aláhúzza, hogy ezek a közösségi médiák nem tekinthetők hagyományos értelemben vett médiaszolgáltatóknak. A Szerző rávilágít, hogy a közösségimédia-portálok egyfajta kapuőr szerepben járnak el. A napi hírek kapuőreivé válnak, mivel irányítják a közbeszédet, döntenek arról, hogy ki, mit láthat. Jelen kontextusban felvetül a véleménynyilvánítás és az információ szabadságának a korlátozottsága. Érdekes jelenség, hogy a közösségi média által alkalmazott szabályzatok vagy mechanizmusok alapvetően korlátozzák a szólásszabadságot. Azonban mint felhasználásimínimum-kri-

térium, minden felhasználó elfogadja ezeket a szabályzatokat. Éppen emiatt, a socialmedia-platformok üzleti modellje kedvez a fake news terjedésének, a hamis hírek terjesztésének, mivel csak az üzemeltetők tudják eltávolítani a hamis posztokat vagy felhasználókat. A Szerző következményként említi többek között a francia sárgamellényes tüntetést, illetve rengeteg adatot használ állításainak alátámasztására. Adatokkal alátámasztva taglalja, hogy a fake tartalmak esetében milyen eredményesség/elérés valósul meg. A Szerző szabályozásra vonatkozó javaslatai között található az EU, illetve az USA, mint nemzetközi entitások szabályozása, míg a másik az egyes közösségimédia-platformok saját önszabályozása. Utóbbi kapcsán ki kell emelni a Meta-nak az Ellenőrző Bizottságát, amely 2018 novembere óta működik. A Szerző meglátásai összhangban vannak a kötetnek azon vonásaival, amikor a fogyasztóvédelmi aspektusokat tárgyalja a közösségi média használatával kapcsolatban. Az orosz–ukrán háború hatására e platformok szerepének hangsúlyozása és felelőségük kiemelése valósult meg, a közügyekről való diskurzus részeként. Ennek eredményeképpen Magyarországon 2021 tavaszán indult el a Facebook tényellenőrző programja. Erre a Facebook partnerként az APF hírügynökséget vonta be. A digitális szolgáltatásokról szóló rendeletjavaslat meghatározza például a jogellenes tartalom fogalmát. A rendelet célja a biztonságos, kiszámítható és megbízható online környezet kialakítása. Erre ösztönöz a platformok általi tartalomfelülvizsgálati mechanizmus megindításával. Megjegyzi a Szerző azt az online óriásplatformokkal szembeni, plusz elvárást, jelesül a kockázatértékelést, amely kiterjed a posztokra, illetve a közösségi média tartalmaira. Összegzőként elmondhatjuk, hogy a közösségimédia-platformok jelentős szerepet játszanak életünkben. A szabályozottságuk, valamint az ott megjelenő posztok moderálása, kiváltképp fontos társadalmaink életében. Ezért védendő érték mind a társadalom maga – lásd terrorcselekmények –, mind az egyének jogai, illetve pszichéje.

Papp Nikolett is jegyez egy tanulmányt a műben, amely A blokkláncalapú termékek és az alternatív vitarendezés az Európai Unióban, valamint hazánkban címet viseli. Jelen és a következő tanulmány is kilép a fogyasztóvédelem tere-
numáról és a pénzügyi technológia talajáról vizsgálja azok fogyasztóvédelemmel összefüggő szempontjait. A Szerző keresi a választ, hogy az alternatív vitarendezési módok megoldást nyújthatnak-e a blokkláncalapú pénzügyi termékek fogyasztói közötti jogvitákra. Mivel a blokklánc-technológia már az 1980-as években kihajtotta gyökerét, ezért napjainkban időszerű a jogi szabályozás lefektetése a témában. Így a Szerző taglalja a vonatkozó uniós intézmények eredményeit, illetve a már kiadott véleményeket, állásfoglalásokat, figyelemmel a 2024-ben várható kriptográfiai eszközöket/technológiákat szabályozó EU-rendeletrre. A Szerző álláspontja alapján kétségtelen, hogy az EU az egységes belső piac továbbfejlesztésének zálogát a blokklánc-technológiában látja. Az uniós szervek nem foglalkoztak eddig a blokklánc alapú pénzügyi eszközök felhasználói fogyasztói jogvitáival. Itt merül fel a kérdés, hogy alkalmas-e a hagyományos bírósági rendszer az ilyen jogvitás helyzetek kezelésére?

A Szerző kifejtését az ADR-irányelvre (a továbbiakban: irányelv) és az

ODR-rendeletre (a továbbiakban: rendelet) alapozza. Az irányelv az unióban honos kereskedő, illetve az unióban tartózkodási hellyel rendelkező fogyasztók közötti belföldi vagy határokon átnyúló jogviták, bírósági eljáráson kívüli, alternatív vitarendezési fórum közbenjárásra vonatkozik. Ekként kiterjed a kriptovalutákra, ugyanakkor a Szerző azt nem állapítja meg, hogy a kriptovalutákra mint befektetésekre miért vonatkozik az ADR irányelv. Fontos, hogy a blokklánc-technológián alapuló ügyletek kapcsán jelenleg inkább egyes szakemberek rendelkeznek releváns ismeretekkel (pl. informatikusok). Ezen technológiák jogi megítélése áttekinthető szabályozás hiányában nem egyértelmű. Ebből következik, hogy a vitarendezésért felelős személynek az elviekben megfelelő szakértelme általánosságban megkérdőjelezhető a Szerző szerint. A Szerző álláspontja szerint egyedi technológiai hátterük miatt a blokkláncalapú pénzügyi szolgáltatások új és szabályozatlan kérdéseket jelentenek. Az EU mint testüzem vagy inkubátorház kíván viselkedni a blokkláncal kapcsolatosan. Az ODR-rendelet célja egy európai online vitarendezési platform megvalósítása, és ennek megfelelően technikai jellegű szabályokat tartalmaz – quasi mint egy hazai végrehajtási rendelet. A rendelet szerinti platform elérhető az Európai Unió összes hivatalos nyelvén, az online kötött adásvételek és szolgáltatási szerződések vitarendezésének megkönnyítésére. Összefoglalva pedig, az irányelv és rendelet együttesen biztosítja az uniós fogyasztók lehetőségét, hogy alternatív vitarendezési testülethez fordulhassanak. Miután a Szerző megállapítja, hogy Európában jelenleg mintegy hétszázötven alternatív vitarendezési fórum működik, ezután koncentrálni a hazai vonatkozásokra.

A hazai vonatkozások tekintve kiemelendő a Blockchain Magyarország Egyesület munkája. Emellett az Innovációs és Technológiai Minisztérium, valamint a Nemzeti Adatgazdasági Tudásközpont felel a téma hazai szabályozásának előmozdításáért. A Szerző számba veszi azokat a jogszabályokat, amelyek vonatkoznak a blokklánc alapú termékek fogyasztói jogvitájára. Így a 73/2021. kormányrendelet kiegészítő szabályokat határoz meg a fogyasztók és vállalkozások közötti digitális tartalomszolgáltatására és digitális szolgáltatások nyújtására irányuló szerződésekre. Alternatív vitarendezési módokat tekintve, az MKIK mellett működő Állandó Választottbíróság, illetve a közvetítői mediációs eljárás és a BT munkája testesítik meg az eszközöket a jogviták lezárására. A Szerző azért támogatja az alternatív vitarendezést, mert a hagyományos bíróságoknak általánosságban véve nincs meg a speciális szaktudása a blokklánc alapú technológia vonatkozásában. Mivel a Szerző kitér az alternatív vitarendezés, különösen a mediáció részleteinek tárgyalására, ezen ponttal tehát illeszkedik a mű a kötet ívéhez. Összességében a Szerző álláspontja az, hogy a hazai jogtudomány reflektál a digitális lét és a digitális korszak okozta kihívásokra, ám ez a jogalkotásban nem mutatkozik meg minden esetben. A Szerző műve ötös pontjában kijelenti, hogy a blokklánc alapú pénzügyi szolgáltatások piacát hosszú távon nem lehet teljes mértékben kezelni hatáson jogi reform nélkül. Habár megvannak az Európai Unióban az alternatív vitarendezés keretei a blokklánc alapú technológiák felhasználói számára, jogi szabályozás és az eljáró bírók/választottbírók/medi-

átorok szükséges szaktudásának hiányában keresendő az az eljárási nehézség, illetve probléma, mely ezen termékekből és az azokat kínáló szolgáltatásokból fakadnak. Összességében tehát az Európai Unió és a tagállamok együttes feladata, hogy a megfelelő, átlátható és hatékony szabályozást kialakítsák a blokklánc alapú pénzügyi termékek fogyasztóinak jogvitáiban.

Sebestyén Lili Dóra tanulmánya, a Segítség bajban vagyok, avagy fogyasztóvédelmi és vitarendezési lehetőségek a blokkláncok pénzügyi termékek felhasználása esetén a lezáró része a kötetnek. Egyértelműen kivehető a szerkesztők által elgondolt vonulat a tanulmányok sorrendje tekintetében. A Szerző először is, tanulmánya megalapozásaként, a technológiával összefüggésben értelmezendő pénzügyi tudatosság jelenlegi hazai szintjét tárja fel. Majd rögzíti a Bitcoin történetét és a kriptovaluták tulajdonságait. Példaként említi, hogy egy hazai fesztiválon elfogadták a Bitcoint mint fizetőeszközt 2021-ben. Felmerül a kérdés, hogy a fogyasztói jogok az ilyen újszerű és meg szabályozatlan területen hogyan érvényesülnek. A Magyar Nemzeti Bank (MNB) minden évben figyelmezteti a fogyasztókat a kriptovaluták veszélyeire, mely jogosságával a Szerző is egyetért. Az esetek illusztrálására különböző csalásokat vagy hackeléseket idéz.

Magyarországon elsődlegesen a fintech tevékenységek jogi szabályozása uniós normákkal valósl meg. Véleményem szerint a mű IV. fejezetében érdemes lenne kitérni a szabályozást és a fintech cégek létét megalapozó európai uniós jogszabályokra is.^[2] Az EU szabályozása a virtuális fizetőeszközökre továbbra sem terjed ki, valamint a legtöbb tagállam sem szabályozza ezt. A kriptovaluták vonatkozásában az adózással és pénzmosás elleni küzdelemmel kapcsolatos jogszabályok kerültek elfogadásra – ellentétben a hagyományos pénzügyi és befektetési szabályozásra vonatkozó, mára már kiterjedt hazai szabályrendszerrel. A Pmt-rendelet olyan alapfogalmakat határoz meg, mint például a virtuális fizetőeszköz vagy a letétkezelőpénztárca-szolgáltató. Mivel nincs hazai, konkrét kriptovaluta-felhasználó érdeksérelmével foglalkozó jogszabály, a Szerző sorra veszi a hagyományos pénzügyi fogyasztóvédelem eszközöket. Így tehát eljárásaiban való jellemzés olvasható a PBT vonatkozásában. Ezzel összefüggésben, mivel a kriptoeszközök lakossági felhasználói megfeleltethetőek a fogyasztók fogalmának, valamint a digitális pénztárca-szolgáltatók is a vállalkozás definíciójának; egyebekben pedig a kriptovalutákkal kapcsolatos szerződések döntően online valósulnak meg; valamint ezek határon átnyúló ügyleteknek minősülnek, ezen ügyekben megállapítja a Szerző, hogy bármely BT eljárhat a hatályos szabályozás szerint. A vállalkozásnak kötelező magát alávetnie ezen eljárásnak, továbbá szigorú együttműködési kötelezettség is terheli. Mindezt követően a Szerző részletezi a nevesebb kriptovaluta-tőzsdéket és az azokra vonatkozó irányadó jogot a fogyasztói ügyletek nézőpontjából. A fogyasztó nézőpontjából felmerülő kérdés, hogy a kriptovalutákban nyilvántartott betétek vagy vagyonok milyen biztosítás alá esnek, ha esnek egyáltalán. Praktikusan az Országos

[2] Gondolok itt különösen a PSD2 irányelvre.

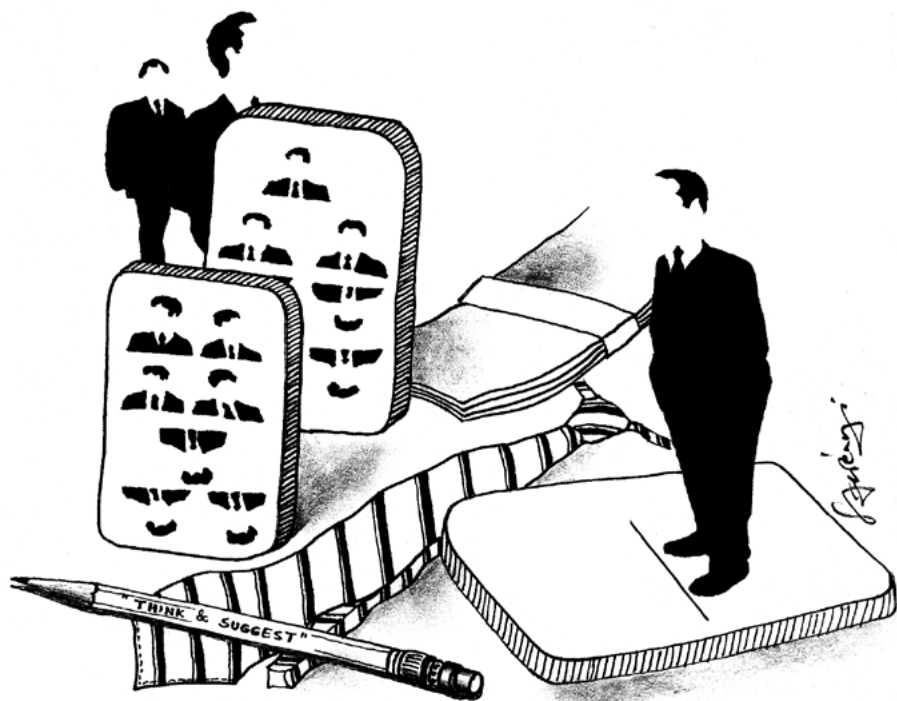
Betétbiztosítási Alap, illetve Befektetővédelmi Alap hatálya kiterjed erre a kérdésre. A Szerző esetekkel is tarkított levezetése után nemleges választ ad, mivel a betét jogi fogalma nem felel meg a kriptovalutákban lekötött összegnek. Mivel a kriptovaluták nem értékpapírok, a digitálispénztárca-szolgáltatókat nem kell a Befektetővédelmi Alap védelme alá helyezni, de Szerző azon álláspontra helyezkedik, hogy a kriptovaluták közel állnak az értékpapír magyar jogi fogalmához. A Szerző tanulmánya utolsó fejezetében kifejezi szakmai álláspontját a kriptovaluták mint befektetések kapcsán, és megállapítja, hogy az EU szabályozása eddig csak hatósági közlemények formájában öltött testet. A Szerző üdvözlözi az Európai Bizottság 2020. szeptemberi javaslatát, illetve a kriptoeszközök piacairól szóló rendelet tervezetét. Zárszóként, a fogyasztók érdekeinek védelme csakis jogalkotói beavatkozással valósulhat meg a legteljesebb módon.

III. ÖSSZEGZÉS

A fentiekben tárgyalt tanulmányok alapján kijelenthető, hogy a kötet – a borítóján látható esernyővel összhangban – átfogóan tárgyalja és gyűjti össze azon szempontokat, jelenségeket, amelyek a fogyasztóvédelmet helyezik a XXI. század technológiaintenzív közegébe. A szerkesztők munkájaként kirajzolódik egy ív a sorok között, amely alapján át lehet tekinteni a különböző szervezetek, uniós vagy belső jogi aktusokat és mintázatokat, amelyek a fogyasztóvédelmi viszonyokat jellemzik e speciális tárgykörben. Álláspontom szerint a fogyasztóvédelem ezen aspektusból való megközelítése – e kontextusban való tárgyalása – újszerű és hiánypótló. Általánosságban véve a gondolatok forrásokkal kellően alátámasztottak. Üdvözlöm, hogy a Szerzők kifejezésre juttatják saját (szakmai) álláspontjaikat, így a kötet véleménygazdagnak nevezhető. A XXI. században értelmezett fogyasztóvédelem témakörében, a felmerülő problémákra való reagálás e kötet hatására aktívabb és "hétköznapiabb" lehet, mivel e kötet alkalmas arra, hogy fel lendítse a témába vágó tudományos diskurzust.

JOGFORRÁSOK JEGYZÉKE

- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/2366 irányelve (2015. november 25.) a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.
- Javaslat az Európai Parlament és a Tanács 2006/2004/EK rendelet (2004. október 27.) a fogyasztóvédelmi jogszabályok alkalmazásáért felelős nemzeti hatóságok közötti együttműködésért korszerűsítésére. Brüsszel, 2016. (Elérhető: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/HU/1-2016-283-HU-F1-1.PDF>).

Szerényi Gábor grafikája